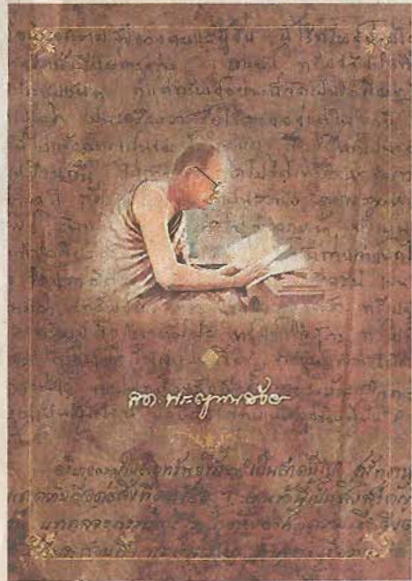

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) ทรงเริ่มสร้างผลงานทางวิชาการมาตั้งแต่ยังทรงเป็นพระเปรียญ โดยการทรงนิพนธ์เรื่องทางพระพุทธศาสนาในลักษณะต่างๆ ลงพิมพ์เผยแพร่ในโอกาสต่างๆ ต่อเนื่องจวบจนปัจจุบัน

ผลงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนาของพระองค์ จึงมีเป็นจำนวนมากไม่น้อยกว่า 150 เรื่อง พระนิพนธ์เรื่องสำคัญที่ควรกล่าวถึงในที่นี้ มีดังนี้

(1) “หลักพระพุทธศาสนา” พระนิพนธ์เรื่องนี้ทรงนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. 2502 ขณะทรงดำรงสมณศักดิ์ที่ พระธรรมวราภรณ์

ในขั้นต้น ทรงนิพนธ์เป็นกัณฑ์เทศน์สำหรับเทศน์สอนนักเรียนนักศึกษา ต่อมาทรงปรับปรุงเป็นความเรียงเพื่อสะดวกแก่การอ่าน ศึกษาของผู้สนใจทั่วไป

พระนิพนธ์เรื่องนี้ แม้ว่าขั้นต้นจะทรง

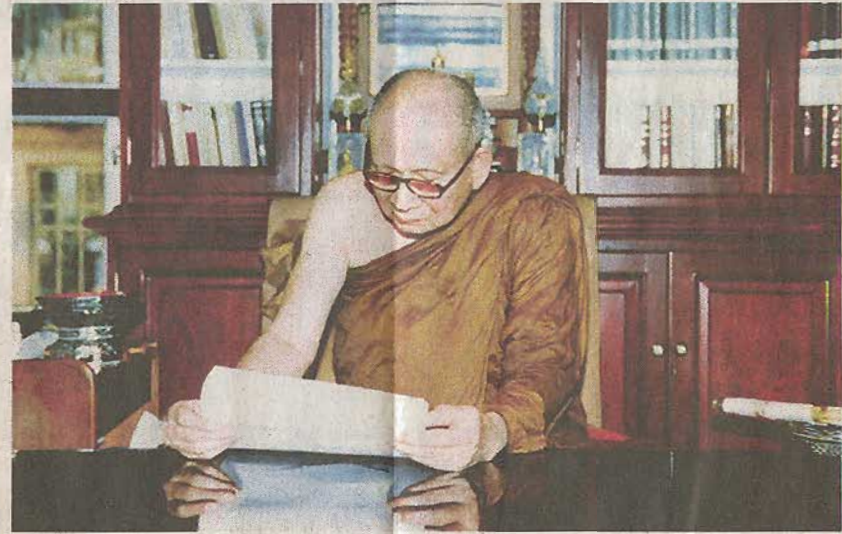
หนังสือพระนิพนธ์

สมเด็จพระสังฆราช

มุ่งสำหรับสอนหรืออธิบายพระพุทธศาสนาแก่นักเรียนนักศึกษา แต่เนื้อหาเป็นเรื่องที่สามารถใช้เป็นคู่มือศึกษาพระพุทธศาสนาสำหรับคนทั่วไปได้ทุกระดับ ลักษณะเด่นของพระนิพนธ์เรื่องนี้ คือทรง

ใช้ภาษาง่ายๆ สละสลวย ทรงยกตัวอย่างที่ใกล้ตัวหรือที่เป็นเรื่องในประสบการณ์ของคนที่ไปมาประกอบการอธิบาย และบางเรื่องก็ทรงนำเอาทฤษฎีหรือความรู้สมัยใหม่มาเปรียบเทียบเพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

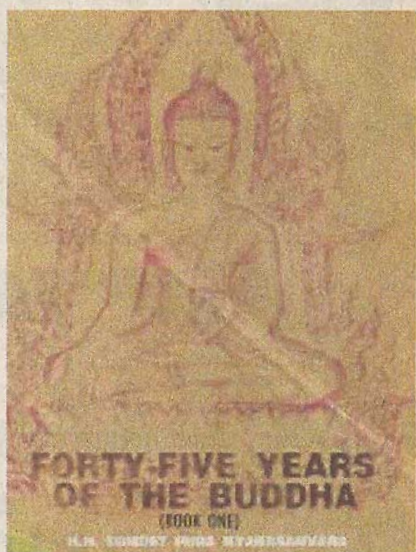
(2) “45 พรรษาของพระพุทธเจ้า” พระนิพนธ์เรื่องนี้ทรงเริ่มนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. 2504 ขณะทรงดำรงสมณศักดิ์ที่ พระสาสนโสภณ

พระนิพนธ์เรื่องนี้มุ่งแสดงคำสอนของพระพุทธศาสนา ไปตามลำดับ เรื่องราวที่เกิดขึ้นในพุทธประวัติ เป็นทำนองเล่าเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในพระประวัติของพระพุทธเจ้า ไปตามลำดับนี้ นับแต่พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว เริ่มประกาศสั่งสอนพระพุทธศาสนาไปจนถึงปีสุดท้ายแห่งพระชนมชีพของพระพุทธเจ้า

เป็นการเรียบเรียงพุทธประวัติแนวใหม่อีกแบบหนึ่งที่ไม่ซ้ำแบบใคร

ลักษณะเด่นของพระนิพนธ์เรื่องนี้คือ เป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา อย่างกว้างขวาง ทั้งในแง่พุทธประวัติและในแง่พระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เพราะได้ทรงประมวลเอาความรู้และเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ทั้งจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถาและปกรณ์วิเสสต่างๆ รวมทั้งจากคำร่ำอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ มารวมไว้

พระนิพนธ์เรื่องนี้จึงให้ความรู้เกี่ยวกับ

พระพุทธศาสนาในหลายด้าน แต่น่าเสียดายว่าพระนิพนธ์เรื่องนี้ทรงนิพนธ์ไว้ยังไม่จบสมบูรณ์

(3) “สัมมาทิฎฐิ ตามพระเถราธิบายของท่านพระสารีบุตรเถระ”

พระนิพนธ์เรื่องนี้ ทรงเตรียมขึ้นสำหรับเป็นคำสอนพระใหม่และทรงบรรยายสอนพระใหม่ในพรรษากาล พ.ศ.2527 ขณะทรงดำรงสมณศักดิ์ที่ สมเด็จพระญาณสังวร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปรารภถึงพระนิพนธ์เรื่องนี้ว่า “พระธรรมเทศนา ชุดนี้ นอกจากแสดงข้อธรรมสำคัญ อันเป็นแก่นคำสอนของพระพุทธศาสนาแล้ว ยังแสดงให้เห็นประจักษ์ถึงปรัชญาอันกว้างขวาง ล้ำลึกของพระสารีบุตรเถระในการอธิบายธรรม นี้อีกประการหนึ่ง และประการที่สาม สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒนมหาเถระ) ได้นำพระเถราธิบายแห่งพระอัครสาวก องค์นั้นมาอธิบาย ถ่ายทอดเพิ่มเติมให้พอเหมาะพอดีแก่ความรู้ ความคิดของคนในยุคปัจจุบันให้เข้าใจได้โดยสะดวก และแจ่มแจ้ง”

ด้วยพระราชปรารภดังกล่าวแล้ว จึงทรง

พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์ขึ้นสำหรับพระราชทานในงานฉลองพระชนมายุ 6 รอบของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เมื่อพ.ศ.2528 เป็นครั้งแรก

ต่อมาทรงมีพระราชปรารภว่า เรื่องสัมมาทิฎฐิ ที่จัดพิมพ์ขึ้นในครั้งนั้น ยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายแห่ง จึงได้ทรงพระราชอุทิศหาตรวจทานต้นฉบับใหม่ด้วยพระองค์เองตลอดทั้งเรื่อง แล้วพระราชทานมายังเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เพื่อจัดพิมพ์ขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง

จากพระราชปรารภดังกล่าวแล้ว ย่อมแสดงให้เห็นว่า พระนิพนธ์เรื่องสัมมาทิฎฐิ มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อการการศึกษาเพียงไร

ลักษณะเด่นของพระนิพนธ์เรื่องนี้ คือ เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ทรงนำธรรมาธิบายของ พระสารีบุตรเถระ ซึ่งล้วนเป็นคำสอนที่สำคัญในพระพุทธศาสนา “มาอธิบายถ่ายทอดเพิ่มเติมให้พอเหมาะพอดีแก่ความรู้ ความคิดของคนในยุคปัจจุบันให้เข้าใจได้โดยสะดวกและแจ่มแจ้ง”

เป็นพระนิพนธ์ที่ทรงคุณค่ายิ่ง!!!